

URL 2005

Erkende monumenten inspecties

Monumentenwacht?

- Opgericht in 1973 in Friesland door Walter Kramer en Yde Schakel
Ontstaan omdat monumenten soms al tien of twintig jaar na een ingrijpende restauratie *opnieuw* aan restauratie toe waren.
- Kleine gebreken kunnen snel groter worden en aanzienlijke vervolgschade veroorzaken: daarom is periodieke monitoring gewenst.
- Filosofie: *als iets klaar is, begint het onderhoud*
- 1978 ook in Zuid-Holland opgericht
- *Decentralisatie naar de Provincies in 1985.**

Scope van de Provinciale Monumentenwachten

- Begonnen met 35 abonnees en 2 inspecteurs.
- In 2019 landelijk totaal 33.000 aangesloten monumenten, waarvan:
 - +/- 12.000 woonhuizen;
 - +/- 4.000 kerken;
 - +/- 3.500 agrarische gebouwen;
 - de overige 13.500 bestaan uit molens, openbare gebouwen, weg- en waterwerken, hofjes, et cetera.
- Met 100 FTE (85 inspecteurs, 15 adviseurs) worden jaarlijks 11.000 bouwkundige inspecties verricht.

Wat doet Monumentenwacht?

- Bouwkundige inspecties (inclusief kleine werkzaamheden, bijvoorbeeld het vervangen van een kapotte daklei, het terugleggen van een afgegleden dakpan en het schoonmaken van een verstopte goot).
- Aankoopkeuringen
- Quicksan (NRF)
- Offerte beoordeling
- Opstellen van MJOP's
- Opstellen Sim aanvragen

Voor wie?

- Particulieren/vve's
- Gemeenten
- Woningbouwverenigingen
- Religieuze organisaties (zoals Bisdommen)

Voorbeeld rapportage Monumentenwacht

MONUMENTENWACHT
ERFGOEDHUIS • ZH

RUBRIEK	BEOORDELING	TOELICHTING
Voorhuis		Objectnummer: ZH 0960
1.4.2 Hout Voorgevel (1) <ul style="list-style-type: none"> - begane grond en eerste verdieping, vensters (met schuifraam en bovenlicht, 13 st) - tweede verdieping, vensters (met schuifraam, 7 st) 	R	Plaatselijk is enige lichte aantasting waargenomen. HERSTELADVIES Aantasting plaatselijk herstellen met het uitvoeren van schilderwerk.
Achtergevel (3) <ul style="list-style-type: none"> - keldervensters 	R	HERSTELADVIES Aantasting plaatselijk herstellen met het uitvoeren van schilderwerk.
PRIORITEIT	R	Het hang- en sluitwerk is plaatselijk licht door roestvorming aangetast. De duimen en gehengen roesten. Rest komt door de verflaag heen. HERSTELADVIES Duimen ontroesten en conserveren.

Wat is het doel van Monumentenwacht?

Het geven van een objectief inzicht in de bouwkundige staat van het object.

- Alle gebreken per onderdeel beschreven, inclusief een prioriteitenblad als samenvatting van onze bevindingen

Schematische weergave prioriteitsvolgorde

<i>onderdelen</i>	<i>rubriek</i>	<i>techn. staat</i>	<i>termijn</i>
1. Schilderwerk achtergevel, nieuw verfsysteem	1.7.1	slecht	z.sp.m
2. Zinken bakgoten voorgevel, vernieuwen	2.3	matig	1-3 jaar
3. Schilderwerk voorgevel, nieuw verfsysteem	1.7.1.	slecht	1-2 jaar
4. Nokvorsten achteraanbouw, opnieuw leggen	2.2.2	matig	3-5 jaar
5. Houtworm zolder achterhuis, behandelen	2.1.1	beperkt	3-5 jaar
6 enzovoort.			

- Leidraad voor het uitvoeren van regelmatig en planmatig onderhoud

Wat is het Inspectiehandboek?

- Dit is de basis voor kwalitatief hoogwaardige en onafhankelijke onderhoudsinspecties aan monumenten in Nederland.
- Het handboek sluit aan op NEN 2767; de norm om de conditie van bouw- en installatiedelen* op objectieve en eenduidige wijze vast te leggen.
- Het handboek is een uitgave van de Vereniging Provinciale Monumentenwachten Nederland (VPMN).

Hoe ziet het Inspectiehandboek eruit?

1.4

VENSTERS

Beoordeling

Voor een goede beoordeling zijn de volgende factoren van belang:

- ▶ A. stabiliteit van het aanliggende muurwerk;
- ▶ B. dagkanten en afzaat, kwaliteit en stabiliteit van montants, bruggen en tracersingen;
- ▶ C. constructie en afwerking brugijzers met dekstrippen;
- ▶ D. speciezomen op glas-in-lood.

Kwaliteitsbeelden

Goed: Herstel niet in zicht, zeer incidenteel enkele kleine gebreken. Onderhoud bij gelegenheid gewenst.

Kenmerken:

- Aanliggende muurwerk vertoont geen gebreken.
- Dagkanten en afzaat vertonen geen gebreken, behoudens zeer plaatselijk uitgespoeld voegwerk. Stabiliteit van montants en tracersingen is goed.
- Brugijzers met dekstrippen zijn voldoende zwaar en vertonen geen gebreken bij ijzer roestvorming.
- Speciezomen zitten nergens los

Redelijk: Herstel in zicht, enkele kleine gebreken. Onderhoud bij gelegenheid noodzakelijk.

Kenmerken:

- Aanliggend muurwerk vertoont behoudens wat uitgesleten voegwerk geen gebreken.
- Dagkanten en afzaat vertonen plaatselijk uitgesleten voegwerk. Zeer incidenteel komt een verweerde of verpulverde steen voor.

Montants staan er nog strak bij, plaatselijk lichte verwerking/afschijffing. Bij tracersingen iets verzandend voegwerk.

- Brugijzers met dekstrippen voldoende zwaar. Ijzer vertoont enige cq lichte roestvorming.
- Speciezomen zitten plaatselijk los tot circa 15% - 20%.

Een slecht stuk taf dat verpulvert op een vrij harde voeg tussen de montants. Komt dit incidenteel voor dan is sprake van kwaliteitsbeeld redelijk. Zijn dit er 3 à 4 per venster dan is sprake van matig.

← Afb. 73

muur 03

03

1.4

VENSTERS

- Omlijstingen in hout of stucwerk, inclusief versieringen vertonen plaatselijk krimp-scheuren, plaatselijk een begin van houtrot, maar nog goed op te stoppen.
- Onderdorpels en kalven onvoldoende afwaterend, waterhol ontbreekt; nog niet leidend tot gebreken.
- Ramen met roeden vertonen plaatselijk een begin van inrotting en/of licht open getrokken verbindingen; beslag functioneert plaatselijk niet meer naar behoren.
- Luiken zijn constructief goed maar niet afwaterend gemaakt. Bij vernieuwing geen voldoende duurzame houtsoort toegepast; nog niet leidend tot gebreken. Het hang- en sluitwerk vertoont plaatselijk gebreken. Kozijnstijlen en/of duintstene zijn plaatselijk zeer licht gescheurd.

Matig: Herstel binnen 2-5 jaar, diverse gebreken. Gedeeltelijk vervangen, onder andere aanscherpen van stijlen, vervangen van een onderdorpel.

Kenmerken:

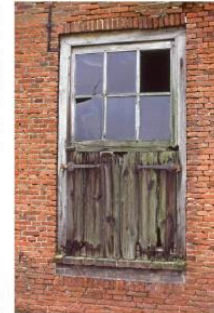
- Niet opgesloten in aanliggende muurwerk, plaatselijk wijkende voegen. Lateien gescheurd, bogen plaatselijk iets verzakt of gescheurd.
- Kozijnhout vertonen opengetrokken verbindingen, plaatselijk duidelijke inrotting van kozijnstijlen, openstaande aanhelingen onjuist aangebracht in te harde houtsoort, water blijft op liggende delen staan.
- Omlijstingen in hout of stucwerk, inclusief versieringen vertonen plaatselijk scheuren, kleine delen zijn weggevalen, plaatselijk inrotting van onderdelen.
- Onderdorpels en kalven wateren niet of nauwelijks af, een waterhol ontbreekt. Gebreken zichtbaar zoals houtrot, scheuren in pleisterwerk, natuursteen.
- Ramen met roeden vertonen plaatselijk inrotting en/of openstaande verbindingen; beslag functioneert slechts beperkt.
- Luiken zijn slecht passend, opengetrokken etc. Geen afwaterende detaillering waardoor houtrot is ontstaan. Grofdradig en weinig duurzame houtsoort. Het hang- en sluitwerk vertoont de nodige gebreken. Kozijnstijlen en/of duintstene zijn plaatselijk gescheurd.

Slecht: Herstel binnen 1-2 jaar, ernstige constructieve gebreken. Algehele vernieuwing/restauratie

Kenmerken:

- Staat grotendeels los in omringende muurwerk, duidelijk wijkende voegen. Lateien fors gescheurd, bogen plaatselijk zwaar verzakt of gescheurd
- Kozijnhout vertoont overal opengetrokken verbindingen, zeer zware inrotting van kozijnstijlen over grote lengten; openstaande aanhelingen onjuist aangebracht in te harde houtsoort, water blijft op liggende delen staan.
- Omlijstingen in hout of stucwerk, inclusief versieringen vertonen zware scheuren, plaatselijk zijn delen weggevalen, zware inrotting van onderdelen.

Historisch venster waarbij door verregende verwerking, ingeroete ramen, luiken, ingelote stijlen, weggevalen full partiel herstel niet meer mogelijk is, vervangen = kwaliteitsbeeld slecht.

← Afb. 75

muur 03

00

Indeling van een inspectie conform het handboek

1. GEVELS

1.1. Funderingen

1.2. Gevels

1.2.1. baksteen

1.2.2. natuursteen

1.2.3. hout

1.2.4. vakwerk

1.3. Buitenstucwerk

1.4. Vensters

1.4.1. baksteen en natuursteen

1.4.2. hout

1.4.3. gietijzer/staal

1.4.4. beton/diversen

1.5. Deuren/poortjes/toegangen

1.6. Uitpandige elementen, zoals: serres, veranda's, hijskasten etc

1.7. Glas/schilderwerk

1.7.1. beglazing/glas-in-lood

1.7.2. schilderwerk

1.8. Diversen, zoals: wijzerplaten, zonnewijzers etc.

Waarom URL 2005?

- Het Inspectiehandboek Monumentenwacht was de standaard voor monumenten inspecties, maar is niet één-op-één verenigbaar met NEN 2767.
- Door het Inspectiehandboek in de URL 2005 te verankeren, ontstaat een kader waarmee de inspectiemethodiek van NEN 2767 beter op monumenten aan kan sluiten.
- Er bestaan geen gecertificeerde monumenteninspecteurs.
- De URL biedt de mogelijkheid inspecteurs te certificeren.

Enkele verschillen:

Inspectie handboek Monumentenwacht

- Goed
- Redelijk
- Matig
- Slecht

Conditie bepaling NEN 2767

Ernstig-Serius-Gering

Conditie	Toelichting
1	Een element zonder veroudering en slechts geringe gebreken
2	Een element met incidenteel kenmerken van beginnende veroudering
3	Een element waar het verouderingsproces duidelijk op gang is gekomen. Functievervulling komt echter niet in gevaar
4	Een element dat sterk onderhavig is aan verouderingsprocessen. Functievervulling incidenteel in gevaar.
5	Het verouderingsproces is onomkeerbaar. Curatief onderhoud kan de levensduur niet of nauwelijks meer verlengen.
6	Een zodanige slechte toestand dat deze niet meer te classificeren is onder conditie 5. Technisch rijp voor sloop.

Voorbeeld van het kwaliteitsbeeld conform IHB

Uitgangspunt, Buitenwand, gevel 1, 50 m² metselwerk, gebrek: scheur 2 m².

1 op 1 vergelijk IHB –NEN 2767

Voorbeeld van het kwaliteitsbeeld conform IHB

Rubriek metselwerk 1.2.1.

Waarneming algemeen:

Geen toelichting.

Kwalificatie: Goed.

Waarneming specifiek:

Het metselwerk boven het begane grond venster vertoont lichte scheurvorming.

Kwalificatie: Redelijk.

Kwaliteitsmatrix IHB

Kwaliteitsmatrix

I. GEVELS

1.2.1. Baksteen

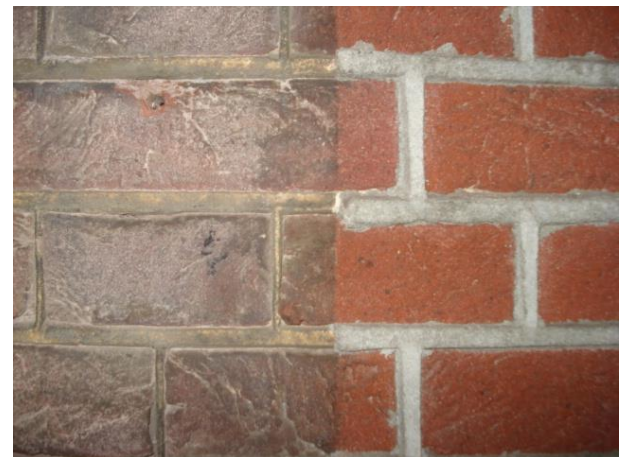
Beoordeling steeds inclusief voegwerk.

Goed: geen maatregelen, bij gelegenheid wenselijk.

Redelijk: plaatselijk herstel, bij gelegenheid noodzakelijk.

Matig: algeheel herstel binnen 5-10 jaar.

Slecht: restauratie/vernieuwing binnen 2-5 jaar.

1 op 1 vergelijk IHB –NEN 2767

Voorbeeld van het kwaliteitsbeeld conform NEN 2767

**Scheuren constructief - Ernstig gebrek - Omvang 2 -10% plaatselijk -
Conditie score 2 = goed**

Conditie score NEN 2767-1:2017 (en verder)						
GEBREK	INTENSITEIT	OMVANG				
		< 2% incidenteel	2 - 10% plaatselijk	10 - 30% regelmatig	30 - 70% aanzienlijk	> 70% algemeen
gering	begin	1	1	1	1	2
	gevorderd	1	1	1	2	3
	eind	1	1	2	3	4
serieus	begin	1	1	1	2	3
	gevorderd	1	1	2	3	4
	eind	1	2	3	4	5
ernstig	begin	1	1	2	3	4
	gevorderd	1	2	3	4	5
	eind	2	3	4	5	6

Waarom URL 2005?

- Door in de URL 2005 de kwaliteitsbeelden van de Monumentenwacht te koppelen aan de systematiek van de NEN, wordt de persoonlijke mening van de inspecteur ondergeschikt aan het oordeel dat deze via de NEN systematiek genereerd.

A.1 Casco, constructies, funderingen 212000; Buitenwanden; constructief; kelders

Codering

	NL/SfB	21.2	Buitenwanden; constructief
	NEN 2767	212000	Buitenwanden; constructief; kelders
	BOEI-handboek	3.2	Onderbouw
→	Inspectiehandboek	3.4	Kelders
	Stabu / OSF	22	Metselwerk

Omschrijving / afbakening

Onder de kelder, kelderverdieping of souterrain wordt het bouwdeel verstaan dat geheel of gedeeltelijk onder het maaiveld is gelegen, inclusief de omsluitende muren, vloeren, overwelling, toegangen en lichtopeningen zoals koekoeken.

Adviseur en inspecteur

- In URL 2005 worden de definities van monumenten-inspecteur en monumenten-adviseur eenduidig vastgesteld.
- De inspecteur inspecteert.
- De adviseur stelt aan de hand van de inspectiegegevens een meerjaren begroting en onderhoudsplan op.*

Rapport: varianten

- Inspectie type A: Inspecteren op basis van URL 2005. Dit is een combinatie van de NEN systematiek en de kennis van de Monumentenwacht.
- Inspectie type B: inspecteren op basis van het Inspectiehandboek Monumentenwacht (huidige inspectie), met constatering per monumentaal bouwdeel met advies herstelmaatregelen.
- Particulieren en vastgoedbeheerders kunnen het gewenste type rapport kiezen.

Monumentenwacht en de URL

- De Monumentenwachten zijn voornemens om een certificaat te halen op basis van URL 2005
- Om in de toekomst Inspectierapport type A en B aan te kunnen aanbieden.

1973

2019

